

УДК 338.43.01:63

Вероніка Худолей

**НАПРЯМИ ДІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ
НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ АПК**

Вероника Худолей

**НАПРАВЛЕНИЯ ДЕЙСТВИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
МЕХАНИЗМА НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНЫХ АПК**

Veronika Khudolei

**THE DIRECTION OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM
FOR ENSURING THE DEVELOPMENT OF REGIONAL AIC**

Запропоновано напрями дії організаційно-економічного механізму на забезпечення розвитку регіональних АПК. Під організаційно-економічним механізмом забезпечення розвитку регіональних АПК розглядається активна система певних важелів, методів, функцій, спрямованих на забезпечення розвитку регіональних АПК із гнучкими дуальними зовнішніми та внутрішніми зв'язками, що знаходиться у русі постійних змін під впливом біфуркаційних процесів середовища. Обґрунтовано, що функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК повинно ґрунтуватися на принципах холізму, гнучкості та системності, що дасть можливість підвищити ефективність використання наявних ресурсів територій та прискорить реалізацію стратегічних заходів розвитку регіональних АПК. Дії організаційно-економічного механізму щодо забезпечення розвитку регіональних АПК повинні включати: бюджетне фінансування; виділення дотацій та субсидій щодо суб'єктів регіональних АПК; регулювання земельних відносин та цін; визначення пріоритетних напрямів інноваційного розвитку регіональних АПК та його сфер; підтримку розвитку підприємництва тощо.

Ключові слова: регіональний агропромисловий комплекс; організаційно-економічний механізм; розвиток; функціонування; принципи; забезпечення.

Бібл.: 14.

Предложены направления действия организационно-экономического механизма на обеспечение развития региональных АПК. Под организационно-экономическим механизмом обеспечения развития региональных АПК рассматривается активная система определенных рычагов, методов, функций, направленных на обеспечение развития региональных АПК с гибкими дуальными внешними и внутренними связями, которая находится в движении постоянных изменений под влиянием бифуркационных процессов среды. Обосновано, что функционирование организационно-экономического механизма обеспечения развития региональных АПК должно основываться на принципах холизма, гибкости и системности, что позволит повысить эффективность использования имеющихся ресурсов территорий и ускорит реализацию стратегических мер развития региональных АПК. Действия организационно-экономического механизма по обеспечению развития региональных АПК должны включать: бюджетное финансирование, выделение дотаций и субсидий по субъектам региональных АПК; регулирование земельных отношений и цен; определение приоритетных направлений инновационного развития региональных АПК и его сфер; поддержку развития предпринимательства и тому подобное.

Ключевые слова: региональный агропромышленный комплекс; организационно-экономический механизм; развитие; функционирование; принципы; обеспечение.

Библ.: 14.

The article proposes directions of the organizational and economic mechanism for the development of regional agro-industrial complexes. Organizational and economic mechanism for the development of regional AIC is considered as active system specific instruments, methods, features, aimed at the development regional AIC with flexible dual external and internal connections, which is in constant motion changes under the influence of bifurcation processes of the environment. It is substantiated, that the functioning of the organizational and economic mechanism for the development of regional agro-industrial complex should be based on the principles of holism, flexibility and consistency, which will enable to increase the efficiency of the use of available resources of territories and accelerate the implementation of strategic measures for the development of regional agro-industrial complexes. The actions of the organizational and economic mechanism for the development of regional agro-industrial complex should include: budget financing, allocation of subsidies and subsidies for subjects of regional agro-industrial complexes; regulation of land relations and prices; identification of priority directions of innovative development of regional agro-industrial complexes and their spheres; support for business development, etc.

Key words: regional agro-industrial complex, organizational and economic mechanism, development, functioning, principles, provision.

Bibl.: 14.

JELClassification: Q00

Постановка проблеми. Агропромисловий комплекс, виступаючи головною відтворюючою сферою національного господарства країни та її регіонів, не тільки виробляє конкурентоспроможні на світовому ринку сільськогосподарські товари, збільшуючи експортний потенціал економіки, а й забезпечує продовольчу безпеку країни в цілому.

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

За даними 2016 р. Україна посідала 7-е місце у світі серед країн за обсягом вирощування пшениці, поступаючись таким країнам-лідерам, як Китай, Індія, Росія, США, Франція та Канада, випереджаючи такі країни, як Німеччина, Пакистан та Австралія. На долю України припадає 3,7 % (27,3 млн т) від загальносвітового обсягу вирощування пшениці, який у 2016 р. становив 734,3 млн т [13]. Але при цьому необхідно зазначити, що існує багато проблем щодо розвитку регіональних АПК на різних рівнях. Для їх комплексного вирішення необхідно спрямовувати важелі дії організаційно-економічного механізму на забезпечення розвитку регіональних АПК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку та спрямування заходів організаційного та економічного характеру на забезпечення розвитку агропромислових комплексів досліджено у працях багатьох учених-економістів та практиків, а саме, необхідно відзначити вагомий внесок у вирішенні даної проблеми таких вчених, як: В. Г. Андрійчук, Я. К. Білоусько, В. М. Бондаренко, П. П. Борщевський, М. П. Бутко, М. В. Газуда, В. П. Галушко, М. В. Гладій, М. Я. Дем'яненко, Ж. В. Дерій, В. Ф. Іванюта, М. М. Ільчук, О. А. Єрмоленко, М. Ф. Крапивко, А. С. Лисецький, М. А. Лендел, Ю. О. Лупенко, І. І. Лукінов, М. Й. Малік, Г. М. Підлісецький, В. В. Россоха, В. П. Ситник, В. М. Трегобчук, М. Й. Хорунжий, О. Ю. Чубукова, В. П. Яковенко та інших [1, с. 3; 2, с. 220; 10; 3, с. 111; 5, с. 15; 6; 7, 181; 11, с. 4].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Визначаючи вагомий внесок науковців та велику кількість наукових публікацій щодо питань розвитку регіональних АПК, що підкреслюють актуальність даного дослідження, напрями дії організаційно-економічного механізму на забезпечення розвитку регіональних АПК залишаються недостатньо розкритими та розробленими.

Мета статті. Метою статті є розроблення заходів організаційно-економічного механізму, спрямованих на забезпечення розвитку регіональних АПК. Для досягнення поставленої мети було: надано авторське визначення організаційно-економічного механізму; окреслено фактори, що впливають на функціонування організаційно-економічного механізму та повинні враховуватися при розробленні заходів, спрямованих на забезпечення розвитку регіональних АПК.

Виклад основного матеріалу. Дослідники визначають організаційно-економічний механізм як певну систему елементів, сукупності функцій, форм, методів, важелів впливу різних факторів і процесів для здійснення господарської діяльності.

Так, М. С. Віхров під організаційно-економічним механізмом вбачає «систему економічних важелів, за допомогою яких організуються як зовнішні, так і внутрішні господарські відносини» [4, с. 67].

Більш уточнююче визначення надає С. О. Тульчинська, розглядаючи під організаційно-економічним механізмом «систему основних та специфічних елементів, сукупності функцій, методів, форм, важелів державного впливу на загальнодержавному, регіональному і мікрорівні економічного, правового, організаційного характеру з метою забезпечення сталих відносин між ними, формування взаємовигідних умов для здійснення господарської діяльності» [14, с. 92].

Щодо організаційно-економічного механізму агропромислового комплексу, то Р. І. Лопатюк акцентує увагу на компонентному складу цієї економічної категорії та тлумачить її сутність як «склад компонентів, що відносяться до організаційно-економічного механізму агропромислового виробництва, а саме: до складу компонентів входить:

- створення суб'єктів ринкового типу;
- інфраструктура аграрного ринку;
- організація земельних відносин;
- система управління аграрною сферою;

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

- розвиток сільського підприємництва;
- розвиток сільськогосподарської обслуговуючої кооперації;
- програми сільського розвитку;
- інвестиційно-інноваційний розвиток; система державного контролю і логістики;
- кредитування та банківські послуги;
- страхування сільськогосподарських ринків;
- підтримка держави; цінове та митно-тарифне регулювання;
- матеріально-технічне забезпечення; оподаткування; ринок цінних паперів» [9].

І. О. Крюкова виділяє організаційні та економічні заходи та наголошує на тому, що організаційно-економічний механізм агропромислового комплексу – це комплекс організаційних заходів (правових, економічних, технічних та соціальних) і заходів економічного характеру зовнішньої і внутрішньої дії, які у процесі взаємодії і взаємозв'язку здійснюють активний вплив на економічний інтерес суб'єктів господарської діяльності з метою підвищення ефективності агропромислового виробництва [8, с. 128].

П. Т. Саблук наголошує на дії організаційно-економічного механізму щодо суб'єктів агропромислового комплексу акцентуючи увагу на тому, що «організаційно-економічний механізм включає механізми, які регулюють економічну діяльність підприємств агропромислового комплексу: організаційної побудови, планування, фінансування, ціноутворення, стимулювання, кредитування, обліку та контролю, внутрішньогосподарчих і зовнішніх дій» [11, с. 4].

С. О. Тивончук та Я. О. Тивончук тлумачать організаційно-економічний механізм розвитку агропромислового комплексу як: «функції економічного механізму, методи їх здійснення, об'єкти та суб'єкти, напрями реалізації активізації інвестиційної діяльності підприємницьких структур – спрямованого на досягнення конкурентоспроможності функціонування сфер агропромислового комплексу та підвищення ефективності діяльності його галузей» [12, с. 103].

На наш погляд, організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку регіональних АПК необхідно розглядати як активну систему певних важелів, методів, функцій, спрямованих на забезпечення розвитку регіональних АПК із гнучкими дуальними зовнішніми та внутрішніми зв'язками, що знаходиться у русі постійних змін під впливом біфуркаційних процесів середовища.

Під терміном «забезпечення», на наш погляд, необхідно розуміти здатність регіональних агропромислових комплексів ефективно трансформувати як переваги та ресурси регіонів, які є в наявності, так і ті, що потенційно можливо отримати у майбутньому.

Як вже зазначалось, агропромисловий комплекс має домінантні позиції у відтворювальному процесі суспільних благ. Якісні зміни в регіональних агропромислових комплексах характеризуються постійною динамікою раціональної пропорційності між сукупністю ресурсів та потреб у кінцевому продукті агропромислового комплексу. Стійкість відтворення в регіональних АПК як якісні зміни всього комплексу досягаються за умов забезпечення оптимальних темпів економічного зростання та розвитку АПК. Стійкість відтворення АПК залежить від здатності суб'єктів безперервно підтримувати динаміку і раціональну пропорційність між факторами відтворення в АПК та необхідними темпами її розвитку.

У процесі відтворення спостерігається синергетичний ефект від складної, взаємообумовленої взаємодії спільних та протилежних за прагненнями учасників агропромислового комплексу – виробників сільськогосподарської продукції й сировини, переробних підприємств та виробників готової продукції, виробників основних засобів для суб'єктів агропромислового комплексу, обслуговуючих, торговельних підприємств та споживачів продукції агропромислового комплексу.

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Синергетичний ефект проявлятиметься більшою мірою у структурованих системах взаємодії, що обумовлює виняткову необхідність впровадження організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК. Забезпечення розвитку регіональних АПК відображає особливу форму процесу взаємодії та взаємозалежності між суб'єктами регіонального агропромислового комплексу, що беруть участь у суспільному відтворенні, а також іншими суб'єктами та зовнішнім середовищем.

Отже, під забезпеченням розвитку регіональних АПК необхідно розуміти такий складний, суперечливий, динамічний процес постійних змін у регіональному АПК під дією внутрішніх та зовнішніх факторів впливу за певний проміжок часу, що змінює стан взаємозв'язків, функціонування елементів агропромислового комплексу, що призводять до отримання синергетичного ефекту.

До методів організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК слід віднести:

- планування, що включає стратегічне планування та варіативне моделювання розвитку регіонів та АПК, планування залучення та використання ресурсів та потенційних можливостей розвитку регіональних АПК;
- прогнозування результатів функціонування організаційно-економічного механізму, тенденцій розвитку регіонів, результатів діяльності суб'єктів та сфер АПК, а також розвитку регіональних АПК загалом;
- стимулювання до ефективної діяльності та використання ресурсів суб'єктів регіональних АПК;
- діагностування дії організаційно-економічного механізму та розвитку регіональних АПК;
- регулювання параметрів відтворення, координації дій суб'єктів організаційно-економічного механізму.

Важелями організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК виступають:

- інструменти залучення інвестиційних ресурсів;
- санкції та пільги щодо суб'єктів АПК;
- норми амортизаційних відрахувань;
- податки та обов'язкові платежі;
- норма прибутку;
- рівень розвитку конкуренції та ін.

Функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК повинно ґрунтуватися на таких принципах:

- холізму – стратегічні заходи розвитку регіональних АПК повинні базуватися на поєднанні національних та регіональних інтересів забезпечення розвитку АПК, супроводжуватися узгодженими скоординованими діями всіх учасників організаційно-економічного механізму, враховувати домінантність визначених завдань розвитку регіональних АПК; заходи щодо забезпечення розвитку регіональних АПК повинні мати безперервний характер, не суперечити та узгоджуватися один з одним, відбиватися у регіональних комплексних програмах;

- гнучкості – враховувати регіональні специфічні особливості щодо розвитку АПК та його сфер, базуватися на власних матеріальних, інтелектуальних та інших видах ресурсів регіону та враховувати потенційні можливості їх залучення, спиратися на процеси та закономірності розвитку регіонів, а також мати інституційне забезпечення;

- системності – заходи щодо розвитку регіональних АПК не повинні бути епізодичними та мати системний характер взаємопов'язаних організаційно-економічних процесів з урахуванням процесів децентралізації владних повноважень, враховувати всі

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

складові економіки регіону як певної системи, бути одночасно спрямовані на різні сфери регіонального АПК.

На наш погляд, врахування принципів холізму, гнучкості та системності при розробленні напрямів дій організаційно-економічного механізму, спрямованих на забезпечення розвитку регіональних АПК, дасть можливість підвищити ефективність використання наявних ресурсів територій та прискорить реалізацію стратегій розвитку регіонів у цілому.

Спрямування докладання зусиль організаційно-економічного механізму, спрямованих на розвиток регіональних АПК, ґрунтується на тому, що його функціонування:

- залежить від середовища, якому притаманні флуктаційні збурення;
- обумовлюється взаємовпливом якісних характеристик суб'єктів регіональних АПК та організаційно-економічного механізму;
- базується на неоднорідності структури механізму та регіональних АПК;
- сприяє отриманню синергетичного ефекту, за якого отриманий ефект є більший за суму окремих складових та відбувається перетворення хаосу на порядок.

Метою функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК є:

- отримання конкурентних переваг на ринку збуту продукції агропромислового виробництва – врахування інтересів щодо структуризації ринку агропромислової продукції з метою забезпечення інтересів суб'єктів агропромислового комплексу, у тому числі на зовнішніх ринках збуту сільськогосподарської продукції, та суб'єктів виробників малорентабельних видів сільськогосподарської продукції;
- стимулювання підприємств агропромислового комплексу до стабільного довгострокового ефективного функціонування з урахуванням раціонального використання наявних ресурсів, у тому числі земельних;
- поліпшення якості продукції агропромислового комплексу, що сприятиме підвищенню рівня та якості життя населення регіонів, забезпеченню гарантій продовольчої, соціальної, екологічної безпеки та політичної стабільності;
- активізація процесу залучення ресурсів у розвиток регіонального АПК, у тому числі інвестиційних ресурсів, та мінімізація ризиків інвестування, диверсифікація джерел залучення інвестицій;
- розподіл пропорцій суспільного відтворення, розв'язання суперечностей між конкретними формами виробничих відносин та розвитком продуктивних сил регіонів та країни, погодження особистих й колективних інтересів суб'єктів АПК із суспільними інтересами;
- забезпечення ефективної структури галузей, підприємств регіональних АПК та їхніх підрозділів;
- стимулювання розроблення та впровадження інноваційних технологій у АПК;
- сприяння підвищенню трудового потенціалу та моральної й матеріальної зацікавленості працівників і колективів;
- створення умов для реалізації потенційних можливостей суб'єктів регіональних АПК різних форм господарювання та власності, забезпечення конкуренції та співпраці між ними, забезпечення їх інформаційною та аналітичною підтримкою та економічною безпекою їхньої діяльності.

У свою чергу, функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК сприятиме як забезпеченню розвитку регіональних АПК, так і підвищенню ефективності та темпів розвитку регіонів та країни загалом.

Дії організаційно-економічного механізму щодо забезпечення розвитку регіональних АПК повинні враховувати:

- бюджетне фінансування, виділення дотацій та субсидій щодо суб'єктів регіональних АПК;

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

- регулювання земельних відносин;
- визначення пріоритетних напрямів інноваційного розвитку регіональних АПК та його сфер;
- підтримку розвитку підприємництва, формування державних замовлень та контрактів на сільськогосподарську продукцію та її переробку;
- індикативне планування розвитку регіональних АПК та його сфер;
- протекціонізм щодо вітчизняних сільськогосподарських виробників, у тому числі виробників органічної продукції та збільшення експорту продукції;
- регулювання цін, у тому числі закупівельних, на сільськогосподарську продукцію тощо.

Висновки і пропозиції. Отже, проведене дослідження щодо тлумачення сутності понять «організаційно-економічний механізм» та «організаційно-економічний механізм розвитку АПК» з урахуванням того, що забезпечення розвитку регіональних АПК необхідно розуміти як складний, суперечливий, динамічний процес постійних змін у регіональному АПК за певний період під дією внутрішніх та зовнішніх факторів впливу, що змінює стан взаємозв'язків, спільної взаємодії та функціонування елементів агропромислового комплексу, що призводять до отримання синергетичного ефекту, дало можливість обґрунтувати авторське визначення поняття «організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку регіональних АПК» як – активну систему певних важелів, методів, функцій, спрямованих на забезпечення розвитку регіональних АПК із гнучкими дуальними зовнішніми та внутрішніми зв'язками, що знаходиться у русі постійних змін під впливом біфукарційних процесів середовища. Визначено методи та важелі організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК.

Спрямування напрямів дій організаційно-економічного механізму на забезпечення розвитку регіональних АПК з урахуванням принципів холізму, гнучкості та системності щодо його функціонування дасть можливість отримати позитивний синергетичний ефект від дії організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку регіональних АПК, підвищити ефективність використання наявних регіональних ресурсів та прискорить реалізацію стратегічних напрямів дій за рахунок:

- акумулювання фінансових ресурсів для спрямування їх на вирішення першочергових завдань;
- оздоровлення фінансового стану суб'єктів АПК регіонів;
- інтегрування в єдиний безперервний ланцюг виробництва, переробки, зберігання й торгівлі з найменшими витратами та виключенням посередників;
- підвищення конкурентоспроможності продукції та виходу її на нові ринки;
- зниження витрат за рахунок використання інноваційних технологій тощо.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки / В. Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 3–9.
2. Антонюк Г. Я. Проблеми розвитку АПК на сільських територіях Львівщини / Г. Я. Антонюк, Я. Й. Панюра // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2013. – Вип. 6 (104). – С. 220–228.
3. *Регіональні агропромислові комплекси України (теорія та практика розвитку)* : монографія / П. П. Борщевський, В. О. Ушкаренко, Л. Г. Чернюк, Л. О. Мармуль. – К. : Наук. думка, 1996. – 264 с.
4. Бутко М. П. Методологія організації та ефективного функціонування регіонального АПК / М. П. Бутко, О. В. Мазур // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – 2013. – № 2 (66). – С. 111–118.

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

5. Вихров М. С. Сущность организационно-экономического механизма управления агробизнесом / М. С. Вихров // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сб. науч. тр. – Донецк, 2012. – Ч. 2. – С. 66–68.
6. Воробйов Є. М. Агропромисловий комплекс України: сучасний стан та особливості / Є. М. Воробйов, Т. Ю. Гела // Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. «Економіка». – 2010. – Вип. 2. – С. 15–20.
7. Іванюта В. Ф. Агропромисловий сектор як основа розвитку економіки сільських територій в умовах євроінтеграційних процесів [Електронний ресурс] / В. Ф. Іванюта // Ефективна економіка. – 2016. – № 1. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5003>.
8. Коляденко С. В. Структурна трансформація в господарських комплексах АПК регіону / С. В. Коляденко // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 2 (53), т. 3. – С. 181–187.
9. Крюкова І. О. Організаційно-економічний механізм агропромислових формувань / І. О. Крюкова // Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. – Одеса : ОДАУ, 2010. – Вип. 53. – С. 126–131.
10. Лопатюк Р. І. Організаційно-економічний механізм забезпечення виробництва аграрної сфери України в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Р. І. Лопатюк. – Режим доступу : <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/209/1/Orhanizatsiino-ekonomichnyi%20mekhanizm%20zabezpechennia%20vyrobnytstva%20ahrarnoi%20sfery%20ukrainy%20v%20suchasn ykh%20umovakh.pdf>.
11. Саблук П. Т. Состояние и перспективы развития агропромышленного комплекса Украины / П. Т. Саблук // Экономика Украины. – 2008. – № 12. – С. 4–8.
12. Тивончук С. О. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу України в ринкових умовах (концептуальні та методичні положення) / С. О. Тивончук, Я. О. Тивончук // Економіка АПК. – 2013. – № 7. – С. 98–106.
13. ТОП-10 стран по выращиванию пшеницы 2015 [Электронный ресурс] / Latifundist – национальной агропортал. – Режим доступа : <http://latifundist.com/rating/top-10-stran-po-vyrashchivaniyu-pshenitsy>.

References

1. Andriichuk, V.H. (2009). Nadkонтсентratsiia ahropromyslovoho vyrobnytstva i zemelnykh resursiv ta ii naslidky [Over-concentration of agricultural production and land resources and its consequences]. *Ekonomika APK – The Economy of Agro-Industrial Complex*, no. 2, pp. 3–9 (in Ukrainian).
2. Antoniuk, H.Ya., Paniura, Ya.J. (2013). Problemy rozvytku APK na silskykh terytoriakh Lvivshchyny [The problems of agro-industrial development in rural areas of Lviv Region]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, issue 6 (104), pp. 220–228 (in Ukrainian).
3. Borschevskiy, P.P., Ushkarenko, V.O., Cherniuk, L.H., Marmul, L.O. (1996). *Rehionalni ahropromyslovi kompleksi Ukrainy (teoriia ta praktyka rozvytku) [Regional Agro-Industrial Complexes of Ukraine (theory and practice of development)]*. Kyiv : Nauk. Dumka (in Ukrainian).
4. Butko, M.P. Mazur, O.V. (2013). Metodolohiia orhanizatsii ta efektyvnoho funktsionuvannia rehionalnoho APK [Methodology of the organization and effective functioning of the regional agro-industrial complex]. *Visnyk chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriia «Ekonomichni nauky» – Visnyk of Chernihiv State Technological University. Series „Economics”*, no. 2 (66), pp. 111–118 (in Ukrainian).
5. Vihrov, M.S. (2012). Sushhnost organizacionno-ekonomicheskogo mehanizma upravleniia agrobiznesom [The essence of the organizational and economic mechanism of agribusiness management]. *Problemy razvitiia vneshneekonomicheskikh svyazei i privlecheniia inostrannykh investitsii: regionalnyi aspekt – Problems of developing foreign economic relations and attracting foreign investment*. Donetsk, part 2, pp. 66–68 (in Russian).
6. Vorobiov, Ye.M., Hela, T.Yu. (2010). Ahropromyslovyi kompleks Ukrainy: suchasnyi stan ta osoblyvosti [Agro-industrial complex of Ukraine: current state and features]. *Zbirnyk naukovykh prats KhNPU im. H. S. Skovorody. «Ekonomika» – Collection of scientific works of KhNPU them. G.S. Skovoroda. Economics*, issue 2, pp. 15–20 (in Ukrainian).

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

7. Ivaniuta, V.F. (2016). Ahropromyslovyyi sektor yak osnova rozvytku ekonomiky silskykh terytorii v umovakh evrointegratsiinykh protsesiv [Agriculture sector as the basis of rural economy under european integration process]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, no. 1. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5003>.

8. Koliadenko, S.V. (2011). Strukturna transformatsiia v hospodarskykh kompleksakh APK rehionu [Structural transformation in agricultural complexes of agrarian and industrial complex of the region]. *Zbirnyk naukovykh prats VNAU Serii: Ekonomichni nauky – Collection of scientific works of VNAU. Series: Economic Sciences*, no. 2 (53), vol. 3, pp. 181–187 (in Ukrainian).

9. Kriukova, I.O. (2010). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm ahropromyslovykh formuvan [Organizational and Economic Mechanism of Agro-Industrial Formations]. *Ahrarnyi visnyk Prychornomia. Ekonomichni nauky – Agrarian Bulletin of the Black Sea Region. Economic Sciences*, issue 53, pp. 126–131 (in Ukrainian).

10. Lopatiuk, R.I. *Orhanizatsiino-ekonomichnyj mekhanizm zabezpechennia vyrobnytstva ahrarnoi sfery Ukrainy v suchasnykh umovakh [Organizational and economic mechanism of ensuring the production of agrarian sector of Ukraine in modern conditions]*. Retrieved from <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/209/1/Orhanizatsiino-ekonomichnyi%>.

11. Sabluk, P.T. (2008). Sostojanie i perspektivy razvitiya agropromyshlennogo kompleksa Ukrainy [The state and prospects of the development of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, no. 12, pp. 4–8 (in Russian).

12. Tyvonchuk, S.O., Tyvonchuk, Ya.O. (2013). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm aktyvizatsii innovatsiinoho rozvytku ahroprodovolchoho kompleksu Ukrainy v rynkovykh umovakh (kontseptualni ta metodychni polozhennia) [Economic mechanism of management and activation of innovation development of agroindustrial complex of Ukraine within the framework of market economy (conceptual and methodical issues)]. *Ekonomika APK – The Economy of Agro-Industrial Complex*, no. 7, pp. 98–106 (in Ukrainian).

13. *TOP-10 stran po vyrashhivaniyu pshenicy 2015*. Retrieved from <http://latifundist.com/rating/top-10-stran-po-vyrashchivaniyu-pshenitsy>.

Худолей Вероніка Юрїївна – доктор економічних наук, доцент, ректор, ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» (пров. Магнітогорський, 3, м. Київ, 02660, Україна).

Худолей Вероника Юрьевна – доктор экономических наук, доцент, ректор, ЧВУЗ «Международный научно-технический университет имени академика Юрия Бугая» (пер. Магнитогорский, 3, г. Киев, 02660, Украина).

Khudolei Veronika – Doctor of Economics, Associate Professor, Rector, Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University (3 Magnitogorsky Ln., 02660 Kyiv, Ukraine).

E-mail: veronika_xxx@ukr.net